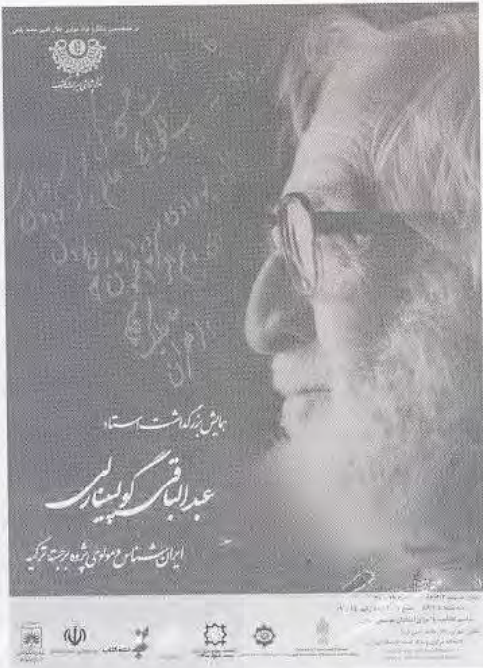

وقایع گزارش

همایش بزرگداشت عبدالباقی گولپینارلی

مرکز پژوهشی میراث مکتوب به مناسبت هشتصدمین سالروز ولادت مولانا همایش بزرگداشت عبدالباقی گولپینارلی، ادیب، شاعر، محقق، مولوی پژوه و ایران شناس برجسته استانبولی (۱۹۰۰-۱۹۸۲ م) را با همکاری کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران در تاریخ ۸۶/۴/۴ و ۸۶/۴/۵ در تالار علامه امینی کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران و با حضور بیست و دومین نسل از فرزندان مولانا، خانم آسین چلبی و همچنین اساتید ایران و ترکیه برگزار نمود.

گولپینارلی در طول حیاتش با علاقه وافری که به زبان فارسی داشت تحقیقات گسترده‌ای در مورد مولانا، مثنوی و طریقه مولویه به انجام رساند. علاوه بر این بسیاری از کتب مهم فارسی از جمله دیوان حافظ، مثنوی منطق الطیر و... و همچنین نهج البلاغه و متن کامل قرآن کریم را به زبان ترکی ترجمه نمود. معروف‌ترین اثر وی در ایران شرح مثنوی مولوی است که دکتر توفیق سبحانی آن را به فارسی ترجمه کرده است.

دکتر اکبر ایرانی

آغاز نخستین روز همایش رأس ساعت ۱۷ با پخش سرود جمهوری اسلامی ایران و تلاوت قرآن، اجرای دکلمه نی‌نامه همراه نی‌نوازی آقای سعید روحانی بود. دکتر اکبر ایرانی، رئیس مرکز پژوهشی میراث مکتوب اولین سخنران این همایش بودند که سخنان خود را چنین آغاز کردند:

بسم الله الرحمن الرحيم

یرفع الله الذین آمنوا والذین اوتوا العلم درجات

با عرض سلام و ادب و احترام حضور شریف حضار محترم، ریاست محترم مجلس شورای اسلامی، سفیر محترم کشور دوست ترکیه استادان، دانشجویان، میهمانان گرامی، و عرض خیر مقدم حضور میهمانان عزیز ترکیه خصوصاً سرکار خانم آسین چلبی که با حضور خود رونق این همایش را دوچندان نمودند، از تشریف‌فرمایی همگان سپاسگزاری می‌کنم.

ابتدا عرض می‌کنم که مناسبات فرهنگی و معنوی میان دو ملت ایران و ترکیه بسیار ریشه‌دار است. چنانکه پیشینه روابط فرهنگی میان ایران و ترکیه به سالها پیش از حاکمیت امیرنشینان و سلجوقیان آناتولی باز می‌گردد. زبان فارسی از قرن پنجم در آناتولی رواج چشمگیری یافت همان‌گونه که در شبه قاره نیز در همین زمان زبان فارسی رونق گرفت. این روند در دوره عثمانیها گسترده‌تر شد. تألیف فرهنگهای لغت فارسی به ترکی و بالعکس، کتاب‌های دستور و قواعد فارسی از یک سو و آشنایی سلاطین عثمانی

به زبان فارسی از سوی دیگر، نشان‌دهنده ارتباط علمی و فرهنگی دیرین میان دو کشور می‌باشد. سلطان سلیم اول و سلطان محمد فاتح هر دو دیوان شعر فارسی داشتند که البته سالها پیش به چاپ رسیده است. ادیسی بدلیسی که از منشیان دربار سلاطین عثمانی در قرن دهم هجری بود، کتاب هشت بهشت را به فارسی، درباره تاریخ شاهان عثمانی نوشت که مرکز پژوهشی میراث مکتوب عزم آن دارد این اثر را با همکاری محققان و استادان زبان فارسی ترکیه در مجموعه‌ای که موسوم به میراث مشترک ایران و عثمانی است، منتشر کند.

کتابخانه‌های ترکیه از لحاظ وجود نسخه‌های نادر خطی فارسی نسبت به اهمیت و ارزش تاریخی و علمی، بسیار مهمتر از نسخه‌های خطی فارسی در شبه قاره هند و حتی ماوراءالنهر و ورارود است.

در یکی دو قرن اخیر نیز کتابها، مجلات و نشریات بسیاری به فارسی در ترکیه چاپ شده، چنانکه مؤسسات و مراکز ایران‌شناسی هم، تحقیقات سودمندی انجام داده‌اند. در این میان جادار از ایران شناسان و استادان برجسته ترکیه همچون فؤاد کوپرولو، تحسین یازیچی، احمد آتش، عدنان صادق ارزی، محمد کانار نام ببرم که هر یک به سهم خود نقش مهمی در حفظ و ترویج زبان فارسی و گسترش روابط فرهنگی میان دو کشور ایفا کرده‌اند.

مرکز پژوهشی میراث مکتوب در سال گذشته افتخار یافت با برپایی مراسم بزرگداشت پرفسور فؤاد سزگین نسخه‌شناس و محقق برجسته ترکیه، اداء دینی به ساحت علمی وی انجام دهد.

بی شک دو کشور دوست و برادر ترکیه و ایران به دلیل وجود میراث مشترک معنوی و تاریخی و فرهنگی ریشه‌دار، نسبت به دیگر کشورها، می‌بایست هر چه بیشتر قدر و منزلت میراثبانان فرهنگی خود را بدانند، چه دانشمندانی چون مولوی بیش از هر چیز، رمز وحدت میان فرهنگها و ملتها هستند. اکنون مولانا جلال‌الدین محمد پس از ۸۰۰ سال همگان را به دوستی فرا می‌خواند و زبان حال او این معنا را به جان و دل آدمیان می‌نشانند که: من در بلخ زاده شدم، سیر آفاق و انفس کردم و در روم پرواز نمودم. آنچه از من به جای مانده اندیشه‌های بلند من است که متعلق به جهانیان است. این است راز ماندگاری حضرت مولانا جلال‌الدین محمد بلخی که به زمان و مکان جغرافیایی تعلق ندارد. چه مخاطب کلام او فطرت بشر است.

سازمان ملی یونسکو سال ۲۰۰۷ را سال برپایی مراسم

تقدیر و تجلیل مولانا برای ترویج و معرفی اندیشه‌های او اعلام کرده است و به همین مناسبت در کشورهای مختلف خصوصاً ترکیه و ایران همایش‌های متعددی برگزار شده و خواهد شد.

مرکز پژوهشی میراث مکتوب، شایسته دید که از یکی از پاسداران و حافظان اندیشه‌ها و آثار مولوی، یعنی پرفسور عبدالباقی گولپینارلی تقدیر و تجلیل به عمل آورد، تا مردم ایران با یکی از ایران‌شناسان و مولوی‌شناسان برجسته ترکیه آشنا شوند و بدانند که عبدالباقی گولپینارلی برای مردم ترکیه همان ارج و قرب و منزلتی را دارد که استاد بدیع‌الزمان فروزانفر برای ما ایرانیان. از این رو طی توافقی که میان این مرکز و وزارت فرهنگ و گردشگری ترکیه صورت گرفت، قرار شد امسال در ایران و ترکیه دو همایش بزرگداشت برگزار گردد و بی آنکه ما پیشنهاد خاصی داشته باشیم، با خبر شدیم که دوستان ترکیه‌ای ما تصمیم گرفته‌اند که در ترکیه بزرگداشت عبدالباقی و فروزانفر را توأم بر یا نمایند مرحبا به چنین حسن انتخابی.

مرحوم عبدالباقی گولپینارلی جزء نوادر اندیشمندان سده اخیر بود که با ترجمه متون کهن فارسی و ادبیات غنی عرفانی از فارسی به ترکی، نقش برجسته‌ای در حفظ و انتقال میراث ادبی و معنوی فرهنگ اسلامی ایرانی ایفا کرد. وی با ترجمه مثنوی معنوی، فیه مافیه، منطق‌الطیر، الهی‌نامه، دیوان حافظ، گلشن راز شبستری، تصحیح رباعیات خیام نیشابوری، فهرست‌نویسی نسخه‌های خطی موزه مولانا در قونیه و تألیف دهها کتاب و مقاله، خدمات ارزنده‌ای را تقدیم جوامع علمی دنیا کرده است. ترجمه قرآن و نهج‌البلاغه او به ترکی جزء بهترین یادگارهای معنوی او به شمار می‌رود.

از هزاران، اندکی زین صوفیند

باقیان، در دولت او می‌زیند

مرکز پژوهشی میراث مکتوب مفتخر است که در هشتصدمین سال زاد روز حضرت مولوی، همایش بزرگداشت یک ایران‌شناس و مولوی پژوه و مترجم و شارح مثنوی معنوی را به عنوان سمبل و رمز وحدت و دوستی میان دو کشور دوست که هر دو آبخور فرهنگی و معنویشان، از سرچشمه زلال مثنوی معنوی بهره گرفته است، برگزار کند.

رشحات و انوار قدسی حضرت مولوی و حضرت عبدالباقی چنان خیر و برکت به این همایش بخشید که ما

اکنون شاهد برپایی مراسم شکوهمندی با حضور اندیشمندان و بزرگان و استادان زبان فارسی از دو کشور هستیم. حضور سرکار خانم آسین چلبی از نوادگان برجسته حسام‌الدین چلبی در این همایش که برای اولین بار به ایران سفر می‌کنند، ارجمندی این مراسم را دو چندان کرده است. در پایان از تمام کسانی که ما را در برگزاری چنین همایش با شکوهی، همراهی و یاری و تشویق کردند، از حامیان و مشارکت کنندگان گرامی که نامشان در کارتها آمده سپاسگزاری می‌کنم، به ویژه از دانشمند گرامی آقای دکتر حداد عادل ریاست محترم مجلس شورای اسلامی که با تشریف فرمایی خود از مقام این دانشمند فقید حق شناسی فرمودند و نیز از همکاری خوب سفارت محترم و رایزنی فرهنگی ترکیه سپاسگزاری می‌کنم. سخن خود را با اشعاری از حضرت مولوی به پایان می‌برم:

دفترِ صوفی سواد و حرف نیست

جز دل اسپید همچون برف نیست

بر نبشته، هیچ بنویسد کسی؟

یا نهالی کارد اندر مغرسی؟

ای برادر، موضع ناکشته باش

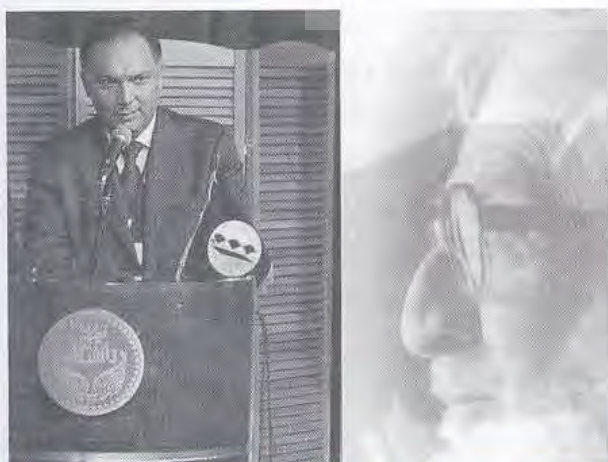
کاغذ اسپید نابنوشته باش

سپس ریاست محترم مجلس شورای اسلامی آقای دکتر غلامعلی حداد عادل ضمن تجلیل از اقدامات مرکز پژوهشی میراث مکتوب، بر ارائه مفاهیم دینی و معنوی در قالبی هنرمندانه تأکید کرد و عظمت عارفان و سرآمد همه آنان یعنی مولانا را در ارائه حقایق الهی با بیانی زیبا و شاعرانه و هنرمندانه دانست. وی افزود: مسلم است که وقتی صحبت از تکریم مولانا به میان می‌آید توجه اذهان به

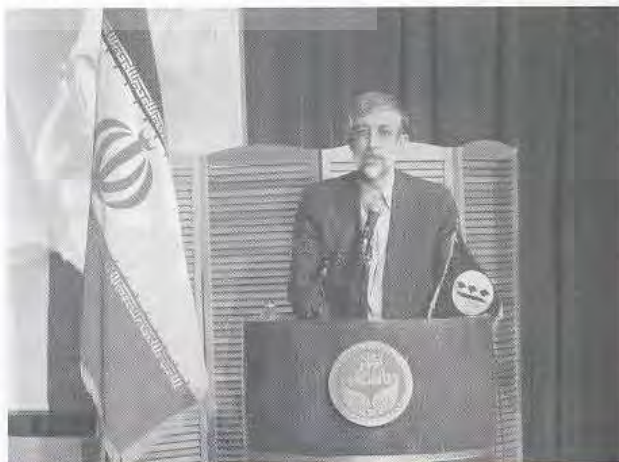
مولاناشناسی و مولاناپژوهان جلب می‌شود. و در این میان گولپینارلی از جمله بزرگترین این پژوهشندگان است. به گفته رئیس مجلس شورای اسلامی، در دنیای امروز که آدمیان گرگ‌آسا به جان یکدیگر افتاده‌اند و رسانه‌ها آکنده از اخبار قتل و کشتار و خونریزی و بی‌رحمی است، بشریت بسیار نیازمند شنیدن سخن مولانا و پیام معنوی انبیاست.

وی بر اهمیت زبان فارسی که کلید فهم ارزش‌های مولاناست تأکید کرد و گولپینارلی را از معدود افرادی دانست که با تسلط به زبان مولانا در معرفی شخصیت معنوی وی نقش بسیار مؤثری داشته است. او از جمله ویژگی‌های برجسته گولپینارلی، عشق و اعتقاد و انس او نسبت به موضوع تحقیقش دانست؛ چیزی که امروزه در میان محققان کم دیده می‌شود. رئیس محترم مجلس شورای اسلامی در ادامه، گولپینارلی را مسلمانی معتقد اهل عمل دانست و نقش وی را در نزدیک کردن دو ملت ایران و ترکیه بسیار مؤثر قلمداد کرد. او در پایان عنوان کرد گولپینارلی مولانا را که جسمش در ترکیه مدفون و روحش در ایران است، روحاً به هموطنان ترک خود معرفی کرده است.

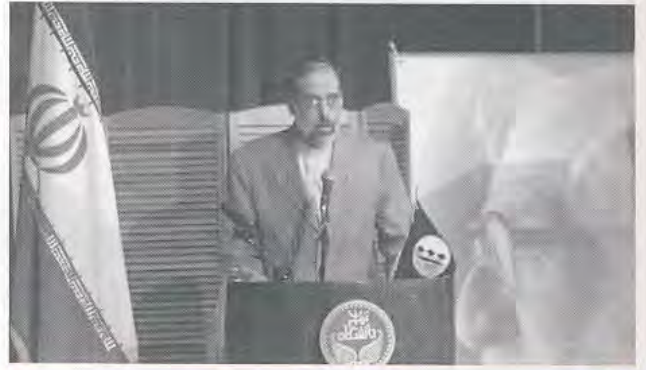
پس از پخش نماهنگی از زندگی و آثار گولپینارلی، سفیر ترکیه آقای گورجان تورک اوغلو طی سخنانی بر پیوندهای گوناگون و پایدار دو کشور و عمیق تر شدن و پویایی آن تأکید کرده و افزود: تقارن این روز با هشتصدمین سالروز تولد مولانا و حضور بیست و دومین نسل از فرزندان مولانا، خانم آسین چلبی، معنایی خاص به این همایش بخشیده است و این روز را روزی بسیار مهم برای مهمانان کشور ترکیه گردانده است. وی در ادامه اظهار داشت با الهام از این روز تصمیم گرفته‌ایم کتابخانه مرکزی جمهوری ترکیه در تهران را، با هدف ماندگاری نام گولپینارلی، به نام او نامگذاری کنیم.

گورجان تورک اوغلو

دکتر غلامعلی حداد عادل

سید مهدی جهرمی

سپس آقای سید مهدی جهرمی، رئیس خانه کتاب، پیام وزیر محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی را قرائت کردند. متن پیام وزیر بدین شرح است:

به نام خداوند جان و خرد

با پیدایی فرهنگ اسلامی، جهان فرصت بهره‌مندی از حقایق و معارفی یافت که برای نخستین بار چشم عالم و آدم بدان گشوده می‌شد. این معارف هنگامی که پای از جزیره‌العرب بیرون نهاد به سرعت شرق تا غرب عالم را درنوردید و بین‌النهرین، آسیای صغیر، ایران، ماوراءالنهر و شبه قاره هند را به زیور تعالیم خویش آراست.

ظهور اسلام در ایران دوره‌ای جدید از رشد و بالندگی فرهنگ اسلامی را به همراه داشت و سبب گردید تا نوابغی نظیر محمدبن زکریای رازی، فارابی، ابن سینا، ابوریحان بیرونی، شیخ مفید و خواجه نصیرالدین طوسی در عرصه علم، دین و فلسفه و فردوسی، عطار، خیام، مولوی، سعدی و حافظ در حوزه شعر و ادب په جهان معرفی گردند. از میان این متفکران هستند کسانی که از روزگار خویش تاکنون مورد توجه همگان بوده و اندیشه‌های آنان توانسته است بر جان و روح آدمیان سیطره یابد. دنیایی نواز حقایق و معارف را برای آنان به ارمغان آورد و سبب شود تا انسان‌ها به معرفتی ورای جهانی که در آن زندگی می‌کنند دست یابند؛ مولانا جلال‌الدین محمد، گل سرسید باغ این اندیشه‌هاست. شخصیتی که نه تنها شاعر، بلکه عارف به حقیقت انسان و انسانیت است. در سیر و سلوک تا آنجا پیش رفته است که سخنش رنگ و طعمی الهی یافته و آثار وی خصوصاً مثنوی معنوی آیینۀ تمام‌نمای این اندیشه‌ها گردیده است. این کتاب از زمان سرایش تاکنون مورد توجه همگان بوده و شارحان بزرگی در روزگاران گذشته عمر خویش را صرف فهم و تفسیر آن کرده‌اند. کسانی چون کمال‌الدین خوارزمی و حکیم حاج ملاهادی سبزواری.

در دوران معاصر نیز اشخاصی به شرح مثنوی به

زبان‌های مختلف پرداخته‌اند، یکی از نامدارترین آنها عبدالباقی گولپینارلی است. ادیب، ایران شناس و مولوی پژوه بزرگ اهل ترکیه که منشاء خدمات بسیار ارزشمندی برای فرهنگ اسلامی مشترک میان ترکیه و ایران بوده است. وی به دلیل پیوندهای ناگسستنی که در روح و جان خویش نسبت به ایران، مولانا و زبان فارسی احساس می‌کرد، بیش از ۵۰ جلد کتاب و ده‌ها مقاله در موضوعات مختلف به نگارش درآورد و باعث ارتباط عمیق فرهنگی این دو کشور دوست و برادر گردید. علاوه بر این، عبدالباقی قرآن و نهج البلاغه را نیز به زبان ترکی برگرداند. از این روست که باید وی را از شخصیت‌های طراز اول در دوران معاصر دانست و خدمات ارزنده‌اش را ستود. در حقیقت او یکی از بهترین حلقه‌های اتصال فرهنگی میان دو کشور ایران و ترکیه در دوره‌ی اخیر است. نکوداشت مرحوم عبدالباقی گولپینارلی که به همت مرکز پژوهشی میراث مکتوب برپا می‌شود، نشانگر عمق توجه و اهتمام متولیان فرهنگی جمهوری اسلامی ایران به موضوع پاسداشت مقام علمی ایران‌شناسان و خادمان فرهنگ اسلام و ایران است.

یاد این بزرگ‌مرد را گرمی داشته و امید داریم که اندیشه‌هایش بتواند اسباب ترویج معنویت انسان معاصر را در تمام جهان خصوصاً ترکیه و ایران فراهم سازد.

سخنران بعدی آقای جلیل

جلیل گونگور

گونگور، مدیر کل آموزش و پرورش وزارت فرهنگ و گردشگری ترکیه، بود. وی در ابتدا با تشکر از ریاست محترم مجلس شورای اسلامی، دکتر حداد عادل و ریاست مرکز پژوهشی میراث مکتوب، دکتر اکبر ایرانی، خود را حامل پیام وزیر

وزارت فرهنگ و گردشگری ترکیه معرفی کرد و اظهار داشت دو کشور ایران و ترکیه در طول تاریخ، تمدن‌های بسیاری را بنا نهاده‌اند و در این میان گولپینارلی از جمله شخصیت‌هایی است که با خدماتش مولانا را به جهان بشری معرفی کرده است.

وی در پایان به برنامه دوم بزرگداشت عبدالباقی گولپینارلی در ترکیه اشاره داشت و اظهار امیدواری کرد که اینگونه بزرگداشت‌ها در آینده در شهرهای دیگری همچون اصفهان، شیراز، استانبول و آنکارا ادامه پیدا کند.

سپس خانم آسین چلبی، بیست و دومین نسل از فرزندان مولانا و قائم مقام بنیاد بین‌المللی مولانا، استاد گولپینارلی را شخصیتی چندوجهی دانست که برای شناخت وی می‌بایست وجوه مختلف شخصیت او را مدنظر قرار داد. چلبی در ادامه به نقل خاطراتی از عبدالباقی گولپینارلی پرداخت و ضمن ستایش از جنبه علمی شخصیت گولپینارلی، وی را در هنر سیاه‌قلم و کاریکاتور نیز استاد خواند.

خاتمی، استاد دانشگاه استانبول و عضو مؤسسه علوم اجتماعی مولانا، بود که سخنان خود را با موضوع «شمس از نگاه گولپینارلی» ایراد نمود. وی اظهار داشت: از نگاه گولپینارلی رابطه میان مولانا و شمس رابطه مریدی و شیخی نبود بلکه مولانا

پیش از دیدار شمس به همه اسرار پروفیسور حسین خاتمی عالم معنا آشنا بود چنانچه خود می‌فرماید: عشق آمدنی بود نه آموختنی. دکتر خاتمی ضمن ستایش از گولپینارلی وی را عامل شناساندن چهره واقعی مولانا و شمس به مردم ترکیه دانست. وی همچنین گولپینارلی را همچون مولانا عاشق اهل بیت دانست؛ محبتی که خود را از طریق مولانا در میان مردم ترکیه نیز قوت بخشیده است. او در پایان سخنانش ضمن بی‌اهمیت خواندن ملیت مولانا، وی را نعمتی بزرگ برای بشریت و اندیشه‌های وی را عامل رهایی از ظلم و ستم جهانی دانست.

محمدحسین ساکت

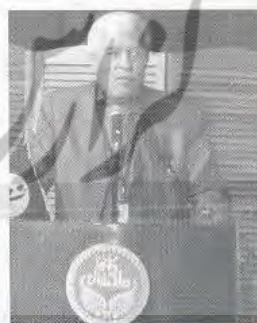
اردوغان اردول

پس از آن، آقای محمدحسین ساکت سخنان خود را با عنوان «از جوانمردی تا جوانمردی» ایراد نمود. وی با نگاه به سیر تاریخی مفهوم جوانمردی معنای آنرا نیک‌بختی و سعادت عنوان نمود. او نگاه تازه دیگری به سازمان قوت و فتیان را عامل پایداری ارزش‌های بشر خواند و حضرت مولانا و شاگرد مکتب او یعنی عبدالباقی گولپینارلی را در زمره فتیان راستین به حساب آورد. سخنران بعدی آقای اردوغان اردول، رئیس سابق موزه مولانا و از یاران سالهای پایانی زندگی

خانم آسین چلبی

سخنران بعدی دکتر توفیق سبحانی، استاد دانشگاه و مترجم شرح عبدالباقی گولپینارلی بر مثنوی بود. او ضمن بررسی وجه تسمیه و نحوه نگارش نام و نام خانوادگی عبدالباقی گولپینارلی، او را روزنامه‌نگار، شاعر، مترجم و مفسری دقیق و توانمند دانست.

دکتر توفیق سبحانی

دکتر توفیق سبحانی از دیگر خصوصیات شخصیتی گولپینارلی را آشنایی با رجال ادبی و فرهنگی ایران و تاریخ جهان دانست و افزود: کتاب‌های ترجمه شده گولپینارلی تماماً کتاب‌های دست اول ایران همچون مثنوی، دیوان کبیر، حافظ و

منطق الطیر است. استاد سبحانی در پایان گولپینارلی را عارفی دانست که از کودکی در خانقاه‌های مولانا حضور داشته تا جایی که فخرالدین دده، آخرین شیخ طریقه مولویه در دوره گولپینارلی، شیخیت و ارشاد و طریقت طریقه مولویه را پس از خود به ایشان سپرده است. اجرای شکوهمند موسیقی از سوی گروه کامکارها پایان‌بخش اولین روز برگزاری این همایش بود. اولین سخنران روز دوم نشست پروفیسور حسین

گولپینارلی بود. وی با بیش از سی سال حضور در سمت رئیس تربت حضرت مولانا در قونیه به نقل خاطراتی از گولپینارلی پرداخت.

ولی قیطرانی

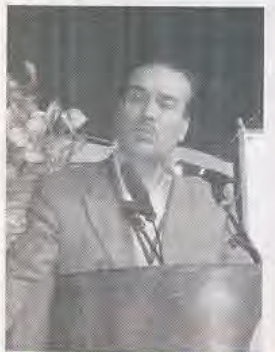
پس از پخش بخش‌هایی از صدای استاد عبدالباقی گولپینارلی، آقای ولی قیطرانی، پژوهشگر فرق اسلامی، سخنرانی خود را با موضوع «حروفیه با نگاهی بر کتابشناسی حروفیه گولپینارلی» ارائه نمود. وی نحله حروفیه به رهبری فضل‌الله نعیمی استرآبادی را از جمله فرقه‌های غالی دانست که در دوران تیمور گورکانی و پسرش (سده ۸ ه.ق) در ایران به وجود آمد و در نهایت به جهت تأویل خاص فضل‌الله از قرآن و بازگذاشتن دست پیروان خود در اجرا و تغییر خودسرانه احکام دینی و روی آوردن به اعتقادات خرافی، شکست خورد. وی در ادامه به بررسی اثری از آثار گولپینارلی با عنوان «بررسی و معرفی کتاب فهرست متون حروفیه» پرداخت.

سخنران بعدی آقای شمشکلی، استادیار دانشگاه سلجوق و رئیس مؤسسه پژوهشی مولویه در ترکیه، بود که سخنان خود را با موضوع «افزوده‌های گولپینارلی بر ترجمه ولد چلبی از مثنوی» ایراد نمود. او در آغاز با معرفی شخصیت ولد چلبی، یکی از نوادگان مولانا، مطالبی در خصوص ترجمه وی از مثنوی و همچنین امعان نظر و بازبینی خردمندانه گولپینارلی در خصوص این اثر، اظهار داشت.

نوری شمشکلی

پس از آن، آقای هیبت‌الله مالکی، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد فیروزآباد فارس، در موضوع «شرح گولپینارلی و شروح دیگر کلیات شمس» به سخنرانی پرداخت. وی سرایش مثنوی را در دوره اوج ایمان مولوی و سرایش غزلهایش را در دوران انقلاب روحی وی دانست.

هیبت‌الله مالکی

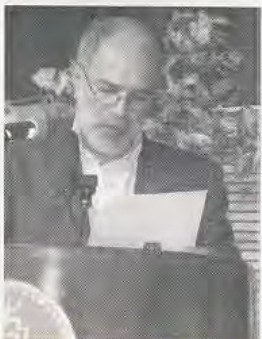
مالکی سپس به شروحاتی از مثنوی که در ترکیه وجود داشته اشاره کرد و در آن میان شرح گولپینارلی بر مثنوی را دارای ارج و منزلتی والا دانست. وی امتیازات این شرح را ناشی از تسلط به زبان و ادب فارسی و عربی و برخورداری از ذوق و مشرب عرفانی همچنین پرهیز از اعمال سلیقه شخصی و نگارش ساده نویسنده دانست.

یوسف اوز

بعد از ظهر همین روز ابتدا آقای یوسف اوز، استادیار دانشگاه سلجوق و رئیس بخش زبان و ادب فارسی، به ایراد سخنرانی پرداخت. سخنان وی با موضوع «گولپینارلی و دو خانواده بلخی» به معرفی دو خانواده‌ای پرداخت که در طول تاریخ با کوچ از بلخ به آناتولی، برکات معنوی خود را به آن سرزمین آورده بودند. از

خانواده بهاء‌الدین ولد، مولانا جلال‌الدین ظهور کرد و از خانواده سید سلیمان بلخی، اشخاص برگزیده‌ای همچون عبدالباقی و برادر او برهان‌الدین که آثار بسیاری به زبان‌های فارسی، ترکی و عربی نگاشته‌اند. دکتر اوز، سخنان خود را با بیان داستان تاریخی هجرت این دو خانواده ادامه داد.

داوود وفايي

سخنران بعدی آقای داوود وفايي، مترجم مقالات گولپینارلی و کارشناس ارشد ادیان و عرفان، بود. وی سخنان خود را حول کتاب «فیه ما فیه» مولانا و مقدمه گولپینارلی بر آن ارائه داد. وفايي نظریات عرفانی مطرح در فیه ما فیه را حاصل

درک و تجربه مولانا و حاصل زندگی وی در متن آداب مولویه قلمداد کرد. او افزود: دقت بیش از حد در بررسی‌های تاریخی و نتایج سودمند و قابل قبول، پرداختن به شخصیت و طریقت‌هایی که برای ایرانیان شیعه‌مذهب جالب است و... از جمله فوائد مقدمه نگاشته شده بر کتاب فیه ما فیه است. او در ادامه کتابشناسی آثار گولپینارلی را مورد بررسی قرار داد و دغدغه اصلی گولپینارلی را انجام کارهای قرآنی و تبیین درست عقاید مذهب شیعه و تشویق مردم به ملاحظه سنت و گذشته خویش است دانست.

محمد کایا

کشور ایران و ترکیه. پس از اولین پروتکل همکاری در سال ۱۹۵۹. در سال ۲۰۰۵ میلادی به امضا رسید که ضمن آن برگزاری کارگاه مشترک نقاشی و دیگر کارهای هنری در زمینه مجسمه‌سازی، عکاسی و غیره در دستور کار قرار گرفت. وی

همچنین از فیلم مستند ۷۰ دقیقه‌ای خیر داد که در راستای بزرگداشت مولانا در ترکیه ساخته شده است. رایزن فرهنگی سفارت ترکیه همچنین به کتاب‌های ارائه شده کشورش به کتابخانه ملی در خلال نوزدهمین نمایشگاه کتاب اشاره داشت که با هدف اختصاص قسمتی از کتابخانه ملی به کتاب‌های ترکی اهدا شده‌اند. وی در پایان از رایزن فرهنگی ایران در ترکیه به خاطر فعالیت‌های فرهنگی مشترک تشکر کرد.

آخرین سخنران آقای ناصر گلپاز، دبیر اجرایی همایش بزرگداشت گولپینارلی، بود که به گزارش کاملی از چگونگی اجرای این همایش پرداخت:

ناصر گلپاز

وی گفت: برآستی که یاد و خاطره این بزرگمرد برای همیشه در دل دوستداران ادب و فرهنگ دو ملت باقی خواهد بود. اگر چه والدینش او را عبد الباقی نام نهادند که بماند اما راز ماندگاری او عشق به آموختن بود و فروتنی و تواضع او در کسب علم، آنگاه که نزد حسین فخرالدین، فارسی می آموخت و نزد ظهوری، فلسفه امام فخر رازی را، او در دوران جوانی نیز به درس‌دانشکده اکتفا نمی کرد از کسانی چون فواد کوپرولو، احمد عزت و احمد ناعم ادبیات و فلسفه و علوم دینی را فرامی گرفت. در هر مسجد و زاویه ای که به وجود استاد یا دانشوری پی می برد مشتاقانه به زیارتش می شتافت و از محضرش کسب فیض می کرد. در

مصطفی چیچکلر

دیگر سخنران آقای چیچکلر، پروفیسور دانشگاه استامبول در بخش زبان و ادبیات فارسی بود که با موضوع «ترجمه آثار کلاسیک ترک و ترجمه گولپینارلی» به ایراد سخنرانی پرداخت. وی در سخنان خود به فعالیت‌های منظم ترجمه از زمان عثمانی‌ها

در عصر لاله تا جمهوریت ترکیه و نحوه فعالیت و پیشرفت این اهداف و ترجمه‌های آثار غربی و اسلامی و شرقی در دوران وزارت حسن علی یوجل و خدمات بی‌شائبه استاد عبدالباقی گولپینارلی اشاره داشت.

خانم فروزنده اربابی از علاقه‌مندان به مولانا، سخنانی در اهمیت ارتباط فرهنگی دو ملت ایراد نمود. وی با تبریک هشتادمین سال تولد مولانا، حسن چنین مناسبت‌هایی را تجلیل و نکوداشت از فرزاندانی دانست که عمرشان را صرف کاری بس سترگ که همانا

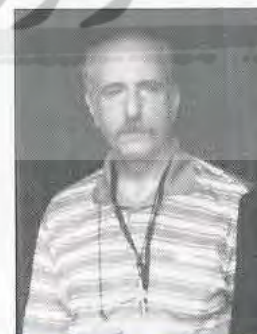

فروزنده اربابی

تحقیق و شناساندن مولانا است صرف کرده‌اند. وی در ادامه به بیان خاطراتی از گولپینارلی پرداخت و وی را همچون استاد فروزانفر از وفاداران و آشنایان به مبانی و اصول مولانا دانست.

سخنران بعدی آقای

بهاء‌الدین خرمشاهی، پژوهشگر در عرصه متون دینی و ادبیات فارسی بود که مطالبی را در خصوص ترجمه قرآن توسط گولپینارلی و همچنین لغات مشترک فارسی، عربی و ترکی بکار رفته در این ترجمه بیان نمود.

بهاء‌الدین خرمشاهی

دیگر سخنران آقای محمد کایا، رایزن فرهنگی سفارت ترکیه در تهران بود که ضمن ابراز خرسندی از حضور استاد شجریان و آسین چلبی مطالبی در خصوص روابط فرهنگی دو کشور و اهداف فرهنگی سفارت ترکیه در گسترش این روابط پرداخت. وی اظهار داشت: آخرین پروتکل میان دو

سایه این تلاش گنجینه بزرگی از دانش های اسلامی را فراهم آورد. در مولویخانه بهاریه خواندن شاهنامه فردوسی را با روشی عالمانه فرا گرفت و از این راه به رمز و راز دقیق اسطوره های ایرانی آگاهی گسترده ای پیدا کرد. تسلط بی نظیر او بر فرهنگ و ادبیات ترکی و فارسی نتیجه این تلاش خستگی ناپذیر بود که بایستی الگوی دانشجویان قرار گیرد. که راز ماندگاری و باقی بودن عبدالباقی همین بود.

هرگز نمیرد آنکه دلش زنده شد به عشق

ثبت است بر جریده عالم دوام ما

در اینجا گزارشی از مراحل برگزاری این کنفرانس ذکر

می شود:

اهداف برگزاری:

هدف اصلی ما در مرکز پژوهشی میراث مکتوب معرفی و احیای میراث مکتوب است. در بخش میراث های مشترک در سه حوزه شبه قاره هند و پاکستان، عثمانی و ماوراءالنهر، در راستای همین هدف اساتید و پژوهشگران خارج از ایران راکه آثاری در زمینه فهرست کردن نسخه های خطی و یا تصحیح انتقادی نسخه های خطی از خود بجای گذاشته اند و در جهت حفظ و احیای میراث مشترک قدمی برداشته اند را معرفی و از زحمات آنان تقدیر می نماییم. عبدالباقی گولپینارلی عمر خود را در راه همین هدف بزرگ یعنی معرفی و احیای نسخه های خطی صرف کرد. چهار جلد فهرست نسخه های خطی کتابخانه قونیه یکی از نمونه های تلاش آن بزرگوار است. تصحیح انتقادی نسخه های خطی نیز از عرصه هایی بوده است که عبدالباقی در آن مرد میدان عمل بوده است. ما به مناسبت برگزاری این همایش با همکاری مؤسسه خانه کتاب برای نمونه یکی از تصحیحات ایشان که تصحیح طرب خانه رشیدی است را با مقدمه آقای رحیم رضازاده ملک به

چاپ رساندیم.

برای نشان دادن

گوشه ای از خدمات استاد

گولپینارلی در زمینه احیای

نسخ خطی فارسی، در طی

این دو سال هرگاه صحبت

از برگزاری همایش بود

تأکید می شد که بزرگی

شخصیت و خلوص نیت

گولپینارلی و عشق بی حد و

حصرش به ایران و ایرانیان ایجاب کند که همه چیز در همایش او به بهترین و بالاترین کیفیت صورت گیرد چرا که او مرد بزرگی بود و این روح بزرگ در تمام این مدت با ما همراهی کرد و هر کجا مشکلی بود به مدد این روح بزرگ به گونه ای حل می شد که هیچگاه تصور نمی کردیم و این نیست جز شیفتگی و عشق گولپینارلی به ساحت ائمه طاهرین - سلام الله علیهم اجمعین - و خلوص نیت او و عبد صالح بودن او اگرچه هیچگاه به ایران نیامد ولی ایران با تمام قامت به سوی او آمد.

آنچه که در طی دو سال گذشته صورت گرفت

در طی دو سال گذشته جلسات متعددی با حضور مشاوران و کارشناسان محترم مرکز برگزار شد که در همین بخش می خواهیم از راهنمایی های ارزشمند استاد بزرگوار جناب دکتر محمدامین ریاحی تشکر کنیم. هنگامی که آقای ریاحی در مورد دوست قدیمی و صمیمی خود یعنی عبدالباقی گولپینارلی سخن می گفت چنان به وجد می آمد که همه حاضران جلسه را تحت تاثیر احساسات خود قرار می دادند و به همین نسبت ما را در انجام این کار سترگ مصمم تر می کردند. جناب آقای دکتر توفیق سبحانی که به همت ایشان گولپینارلی برای عموم فارسی زبانان شناخته شد از ابتدا دلیل راه ما بودند. هر قدر با تالیفات و روحيات گولپینارلی بیشتر آشنا می شدم شیفتگی من بیشتر می شد. با اینکه افتخار درک محضر آن بزرگوار را نداشتیم و لی از آثار آن بزرگوار به راحتی می توان دلالت بر این مدعا کرد و لذا عزم ما برای نشان دادن آثار آن مرحوم جزم تر شد و پرداختن به گرد آوری و ترجمه مجموعه مقالات را در اولویت قرار دادیم و بر آن شدیم تا مجموعه مقالات عبدالباقی و مقدمه های عالمانه او بر ترجمه ترکی آثار فارسی را جمع آوری کنیم. حجم گسترده آثار استاد که در طی سالهای ۱۹۲۵ تا ۱۹۸۲ (سال درگذشت استاد) و پس از آن به چاپ رسیده بود ما را بر آن داشت که بصورت برگزیده مقالات استاد را تهیه و ترجمه کنیم قریب ۷۰۰ صفحه از این مجموعه مقالات ترجمه شده است و امید داریم به یاری خداوند تا زمان برگزاری همایش دوم که در ترکیه برگزار می شود کتاب را آماده سازیم و به زیور چاپ بیاوریم و همزمان با همایش دوم رونمایی کنیم.

۱۱۴ کتاب (تألیف و ترجمه) و ۴۰۴ مقاله نشانگر قلمی

است که نزدیک ۶۰ سال به گفته صاحبش هیچگاه از نوشتن

نماند. با این که با متون خطی و قدیمی انس و الفتی دیرینه

داشت، برای نسل های آینده برنامه ریزی می کرد آن هنگام

سبحانی به پاس ترجمه آثاری چند از گولپینارلی به خصوص شرح کتاب مثنوی، اهدا شد. سفارت جمهوری ترکیه هم هدیه‌ای نفیس به دکتر توفیق سبحانی اهدا کرد.

در پایان این برنامه استاد محمدرضا شجریان نشان «مولانا» را از سوی بنیاد ملی مولانا در ترکیه، از خانم اسین چلبی دریافت کرد. خانم چلبی از صدای افسانه‌ای سخن گفت که سالها پیش در قوتیه شنیده بود و صاحب آن صدا شجریان بود. و استاد شجریان به خواهش حضار و همچنین خانم چلبی طنین شکوهمند خود را با شعری از مولانا سر داد و شور و هیجانی معنوی ایجاد کرد.

در حاشیه همایش

پس از سخنرانی دکتر توفیق سبحانی، دکتر حداد عادل غزلی را که پیشتر سروده بودند، روی کاغذی قلمی کردند و این غزل را به آقای سبحانی تقدیم نمودند:

بغضای

آری، هنرم

بمن به خند گفت که: باری، هنرم؟

گردد جواب دادش آری، هنرم

آری، اگر تو نام من از یاد می‌بری

از دل نرفته یاد تو، باری، هنرم

شرق بجز از غنچه زلف تو، با من است

تا بشکند به باغ، باری، هنرم

سرمی نم به باش عسرت من، امیه

تا سرم به دران من، باری، هنرم

ز آن آتشی که عشق تو در جان من افکند

مانده است شعله دارش، باری، هنرم

بدر دل - صبر باش که در این جهان کمی

یک سمر چنیده بی غم خاری، هنرم

بگویم به حضور است در قلم جناب، ارادت تو منی سبحانی، به یادگار

بهر بزرگداشت مرحوم میراثی گولپینارلی، تقدیم شد

۱۳۸۶، ۴، ۴

که کتاب‌های درسی را برای کودکان تألیف می‌کرد، اهمیت آموزش نسل آینده را نشان می‌داد و هنگامی که به معرفی فرقی و مذاهب صوفیه می‌پرداخت در نظر داشت تا برای عموم مردم نیز روشنگری کند. دایره مخاطبین عبدالباقی از کودکان دبستانی تا اساتید دانشگاه و شرق شناسان برجسته دنیا را شامل می‌شود. او عاشق اهل بیت عصمت و طهارت بود و مهر سجاده او همیشه از اشک چشمانش در غم مصیبت امام حسین - علیه السلام - نمناک بود. با ترجمه قرآن و نهج البلاغه و تألیف آثاری چون «تاریخ اسلام از نظر اجتماعی» و «چهارده معصوم» و تألیفاتی از این دست در جهت آشنایی مردم با متون مذهبی می‌کوشید. تداوم برقرارت زیارت عاشورا داشت و در سال‌های آخر عمر دائم‌الذکر بود. او دستی در فرهنگ عامه و فولکلور داشت و در این رابطه کتابی با عنوان «نمونه‌هایی از اعتقادات مردم، پژوهش فولکلوریک ترک» به سال ۱۹۶۶ و کتاب دیگری به نام «ادبیات گروهی در میان ادبیات مردمی» نوشت به سال ۱۹۶۸.

یادآوری می‌شود که دومین همایش بزرگداشت گولپینارلی در ترکیه برگزار خواهد شد و تاریخ دقیق و محل آن متعاقباً اعلام خواهد شد. پس از استاد احمد آتش و عبدالباقی گولپینارلی بزرگداشت شخصیت علمی استاد فؤاد کوپرلو در برنامه مرکز پژوهشی میراث مکتوب قرار خواهد داشت و به همین منوال ادامه پیدا خواهد کرد.

در ادامه پس از اجرای موسیقی به خوانندگی آقای جهاندار، از سوی رئیس مرکز و به دست استاد محمدرضا شجریان و با حضور اساتید، لوح تقدیری به آقای دکتر توفیق

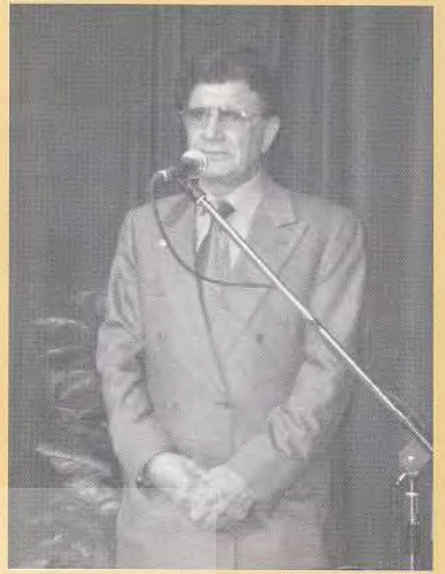

فانج الخمرات هستی کن در امر و در دین
 ای شه باب الحواجج عالم راز دودن
 مطب اول چودادی سردی در دین
 مطب ثانوی هم ای رحم الرضوان
 اقسام بالله هالت دیت بالرضوان
 اعطه انوار و فطوره بتقریر العیون
 انت باب حاجتی که منی سردی در دین
 سیدی من غده لطفک بجز بجز
 بن رجبی من بستم قد نال انوار خیرون
 من اینر علمم فکان عن ردی انوار خیرون

۴

عاجز و در مانده ام از حادثات دهر و دن
 ناگزیر و در مجال صبر و آرام و سکون
 میسز من تلخی گرفت ایلم علم ناگوار
 به کج کل خوش دلم چون برکت کل زار و برون
 مطلع فروشید اقبال ظلم آلوده
 از کجگاه و ضم ابره مران در کون
 جا در اشک و دمی مگر و دم بنام
 مجلس زندان برین خوان مردان
 بانک نوش نوش میاید ز ساقی خون
 کاسه و هم بران لبالب سحر سرش
 ان کبر و دردم باشکم روز و شب با کون
 باعث پامانم شد هم چو نخل سحر
 بیگل او با برین از در و کوه بر فغان
 میسز صهرت بستم ره ریب اکون

دست نوشته عبدالباقی گولپیناری

بگردد دل همی گردی چه خواهی کرد می دانم
 چه خواهی کرد دل را خون و رخ را زرد می دانم
 یکی بازی بر آوردی که رخت دل هم بردی
 چه خواهی بعد از این بازی دگر آورد می دانم
 به حق اشک گرم من به حق آه سرد من
 که گرمم پرس چون بینی که گرم از سرد می دانم
 مرا دل سوزد و سینه ترا دامن ولی فرقت
 که سوز از سوز و دود از دود و درد از درد می دانم
 به دل گویم که چون مردان صبوری کن، دلم گوید
 نه مردم نی زن ار از غم ز زن تا مرد می دانم
 دلا چون گرد برخیزی ز هر بادی نمی گفتمی
 که از مردی بر آوردن ز دریا گرد می دانم

گولپینارلی نامه

سروده دکتر محمدحسین تسییحی (رها)

به مناسبت همایش بزرگداشت استاد عبدالباقی گولپینارلی ایران شناس و مولوی پژوه برجسته ترکیه به کوشش مرکز پژوهشی میراث مکتوب در هشتصدمین سالگرد تولد مولوی جلال الدین محمد بلخی رومی با همکاری دانشگاه تهران، تالار علاء مه امینی، کتابخانه مرکزی؛ دانشگاه تهران ۴. ۵ / تیرماه ۱۳۸۶ ه. ش. ۲۶. ۲۵ / ژوئن ۲۰۰۷ م / ۱۱. ۱۰ / جمادی الثانی ۱۴۲۸ ه. ق.

- ۱ ای که هستی بلبل باغ وفای عاشقی
 زنده‌ای، پاینده‌ای، در های های عاشقی
- س سینه سوزان دل طپان در راستای قونیه
 بارگاه حضرت مولا همای عاشقی
- ت تربت مولای روم نقش دل پیر و جوان
 بوی خوش از تربتش دارد شفای عاشقی
- ۱ این زمان دنیا دوان در راه عشق مولوی
 آتش عشق گشته سوزان در ثنای عاشقی
- د دولت عشق جلال الدین محمد آمده
 مرکز میراث مکتوب آشنای عاشقی
- ع عشق مولانا همه جا اتحاد آورده است
 انسجام و اتحاد اندر هوای عاشقی
- ب بلبلان در شور و غوغا همدل و همراز ما
 آسمان گسترده است نور و نوای عاشقی
- د داستان گوی محبت این همه فرهیختگان
 جمله فرهنگیان گوهرنمای عاشقی
- ۱ این همه عشق و اخوت از پیام مولوی
 شرق و غرب عالم آمد رهگشای عاشقی
- ل لاله‌های سرخ دل هر جا شکوفان آمده
 مجلس و محفل بود در راستای عاشقی
- ب بهره ور خرد و کلان از نی نوازان ادب
 جمله پای کوبان و دست افشان برای عاشقی
- ۱ اسوه فرهنگ و دین ربط محبت آمده
 چاره ساز و رهنما حرف رسای عاشقی
- ق قصه‌های مثنوی رمز و رموز عاشقان
 مثنوی خوانان همه در ارتقای عاشقی
- ی یاد مولانا شده نقش دل فرزندگان
 بشنوید ای عاشقان صوت و صدای عاشقی
- گ گوهر درج حقیقت در نگین سالکان
 عشق گولپینارلی شد رهنمای عاشقی
- و وه چه خوش باشد همایش‌های مردان طریق
 روزگار وصل یار است و ادای عاشقی
- ل لوح تقدیر هر کجا گسترده گشته در جهان
 این جلال الدین محمد زد ندای عاشقی
- پ پیگر شمس الحق تبریزی شوریده حال
 هر کجا باشد مجسم در فضای عاشقی
- ی یک بیان و یک زبان و یک دل و یک سونگر
 سر به سر دنیا همه در اقتفای عاشقی
- ن ناز نازان می‌دوند انسان جویان زمان
 ای که انسانی حذر کن از جفای عاشقی
- ۱ از کجا می‌آیی ای شمس حقیقت پیش آ
 روشنی بخش طریقت در ولای عاشقی
- ر راه حق پیموده گولپینارلی مولا شناس
 پخته شد در گلشن و بانگ درای عاشقی
- ل لافتی الآ علی اخلاص عشق یا علی
 از علی آموخته‌ایم اخلاص‌های عاشقی
- ی یادنامه آمده این مثنوی در یادمان
 گفت و گوهای «رها» دارد صفای عاشقی